

BIGAS LUNYA

(1946-2013)

deu anys després

Exposició fotogràfica de Josep Borrell Garciapons.

© Josep Borrell Garciapons

Sala Fortuny del Centre de Lectura. **Del 21 d'abril al 13 maig**

Museu Salvador Vilaseca, sala 1. **Del 21 d'abril al 27 maig**

Organitza:

I el suport de :

BIGAS LUNA

(1946-2013)

deu anys després

Exposició fotogràfica de Josep Borrell Garciapons.

Organitza:

Amb el suport de la

Bigas Luna, nascut a Barcelona però provinent d'una família d'origen vallenc, fou un dels directors catalans més destacats. Era un artista polifacètic i un activista visionari que tan aviat et proposava la creació d'un estudi de cinema com un macroprojecte arquitectònic quasi inabastable.

El llegat cinematogràfic de Bigas és de primer ordre, d'una quinzena de pel·lícules, uns films que no han deixat mai indiferents als espectadors i que sempre han gaudit d'un esperit rebel, de provocació i alhora contemporaneïtat. Va aportar sempre frescor i desinhibició als seus rodatges, a vegades amb gran càrrega eròtica... pel·lícules com «Tatuaje» (1976), «Bilbao» (1978) o «Caniche» (1979) van obrir camí, però la que marcar un abans i després va ser «Jamón, Jamón» (1992) amb el descobriment de Penélope Cruz i Javier Bardem, els dos actors espanyols amb més projecció internacional... Més tard obriria nous camins amb «Volavérun» (1999) amb Penélope Cruz, Jordi Mollà i Aitana Sánchez Gijón; «Son de mar» amb Leonor Watling i Jordi Mollà; més endavant, va fer debutar Verónica Echegi a «Yo soy la Juani» (2006) i incorporà Elsa Pataki i Peter Coyote a «Di Di Hollywood» (2010). Bigas sempre va estar a l'avantguarda, mirant de reüll l'art contemporani, tot proposant noves formes i textures al cinema, sempre avançant-se al seu temps... a vegades amb resultats millors que altres però sempre trencadors. Dins dels cinemes català i espanyol, Bigas Luna és un dels directors més brillants i que més debat ha generat.

Deu anys després de la mort de Bigas, el 2013.

A les dues exposicions s'apleguen dos artistes importants del món de la imatge, tots dos amb uns ulls privilegiats: per un costat un fotògraf de Reus reconegut per la qualitat dels seus treballs i per l'altre un dels cineastes catalans més importants dels darrers cinquanta anys... Contemplem en aquestes exposicions sobre Bigas –una al Museu de Reus i l'altra al Centre de Lectura–, vistes des dels ulls i la complicitat del fotògraf amic Josep Borrell Garciapons, imatges impactants, algunes quotidianes però sempre efectistes, que poden ajudar a entreveure què hi havia al darrere del conegut director de cinema. Ara, deu anys després de la seva mort, podem apreciar els millors enquadraments.

El Borrell fotògraf ha rebut comandes d'artistes i directors teatrals i de cinema molt importants... tots ells s'han sentit còmodes amb ell i, quan el necessitaven per a les seves creacions artístiques, sabien que podien comptar amb ell i quedar la mar de bé. Era toc segur. Ens recordem dels telons de teatre que va fer per a Carles Santos en espectacles com «Ricardo i Elena», de les imatges que va captar de les intervencions artístiques de Rafael Bartolozzi, de la recreació de l'espectacular vestuari de Mariaelena Roqué i sobretot de les imatges –que enquadrava com ningú– de les filmacions cinematogràfiques de Bigas Luna.

Què unia Josep Borrell amb Bigas Luna?

Els va unir una coincidència, els seus ulls enquadraven tot el que veien, una característica innata que es té o no es té. Això els va portar a crear i mantenir una relació d'amistat que va donar peu a formar un cercle especial d'amics que, format principalment per la dona de Bigas, Cèlia Orós, i el matrimoni Bartolozzi, va generar moltes mogudes al Camp de Tarragona: a Reus, Tarragona, Vespella, Vila-seca... Al voltant dels anys 2000, quan Bigas havia de rodar alguna pel·lícula, trucava a Josep Borrell perquè enregistrés unes imatges de plató i després anaven a dinar al mas del Virgili, a la Riera, on la feien petar i gaudien de molta quotidianitat i també d'exquisideses xocants. Bigas podia fer una sessió de fotos amb el seu gos "Pirata", anar a passejar amb un parell de ruquets o tirar petards a la finca. Altres vegades es trobaven a Vespella, a cal Bartolozzi, per a entaular-se o per a endegar un Festival de Poesia Visual...

Bigas, amb la complicitat de Borrell i el suport de l'Ajuntament de Reus, l'any 2000 creà el Taller Bigas Luna Reus

Josep Borrell va presentar Bigas, l'any 2000, als responsables de cultura municipal i es va crear una complicitat que va conduir al Taller Bigas Luna Reus, el qual va funcionar de 2000 a 2005 i on un impartia classes de creació de cinema digital i l'altre de fotografia a uns aspirants a endinsar-se en el cinema i aprendre mètodes innovadors. El taller va tenir molta requesta, un any s'hi van arribar a presentar vuit-cents aspirants dels quals només vint-i-cinc hi tenien cabuda.

La implicació amb el territori: la «Califòrnia catalana».

A Bigas li agradava parlar de Reus, Tarragona, Valls, el Priorat i les Terres de l'Ebre com la «Califòrnia catalana».

La seva implicació amb Reus portava Bigas a col·laborar anualment en el Festival Europeu de Curtmetratges FEC, que se celebrava al Teatre Bartrina. Hi donava, en persona, un Premi a la Millor Història del festival i formava part del jurat, on hi va coincidir, amb Agustí Villaronga, Juan Bardem, Rosa Novell, Marc Recha, Sergi López o Hannah Collins, entre d'altres.

Aquestes sinergies van afavorir que el director de cinema volgués rodar un nou film al Camp de Tarragona -abans havia rodat «La teta i la lluna» (1994): «Yo soy la Juani», que es va rodar a Bonavista, Reus, la Canonja...

Josep Borrell Garciapons

Fotògraf (Reus)

Josep Borrell Garciapons realitzà estudis d'arquitectura. Estudià disseny i fotografia a l'escola Eina. Va ampliar la seva formació de tècniques fotogràfiques a Barcelona i Suïssa. Ha publicat fotografies en portades de revistes d'arquitectura, de fotografia, de moda i d'art.

Col·laborador habitual d'artistes com Bigas Luna, Carles Santos, Mariaelena Roqué i Rafael Bartolozzi, la seva obra ha estat exposada a Reus, Tarragona, Valls, Barcelona i Palma i ha realitzat reportatges fotogràfics en més de trenta països.

Josep Borrell i el seu estudi a Reus.

Josep Borrell tenia l'estudi al carrer de Vallroquetes (Reus), al qual Bigas anava quan pujava a Reus. Borrell havia estudiat arquitectura (a Bigas això també l'atreia molt), disseny i fotografia i durant molts anys va il·lustrar molts llibres de viatges (alguns amb Ramon Gomis), de cuina (amb l'Àvia Remei i Mariona Cuadrada) i catàlegs d'art (amb Rafael Bartolozzi). Vés quina casualitat, a Bigas la cuina i l'art sempre estaven en primer pla. Per això lligaven tant.

© Josep Borrell Garciapons

Què hi podem veure, a les exposicions?

Les **dues exposicions** de la mostra apleguen una tria d'unes setanta-cinc fotografies que Josep Borrell Garciapons va fer com a col·laborador del director de cinema i abasta una petita part del seu món polifacètic, **retratant-lo** des de molts punts de vista, sol o acompanyat, en facetes vinculades a l'art contemporani, preparant els rodatges cinematogràfics o teatrals, oferint les seves propostes arquitectòniques visionàries i agosarades que dissortadament no es van poder culminar, o conversant en tertúlies al voltant d'una taula.

Del 21 d'abril al 13 de maig de 2023.

A la **SALA FORTUNY** del Centre de Lectura es mostren els **RETRATS** que Borrell captava amb la total complicitat de Bigas: les trobades amb l'artista Rafael Bartolozzi- amb Cèlia Orós i amics- compartint activitats i *happenings* com el Festival de Poesia Visual de Vespella o la defensa de la pedra seca; les propostes adreçades a polítics de la Comunitat Valenciana; el projecte de les seves creacions artístiques amb galeristes italians per a una exposició en la sala *Marena rooms* de Torí; la trobada amb l'acreditat arquitecte Vicente Guallart per al projecte «New civilization», un Centre d'investigació tecnològica, creació digital i producció ecològica a Vila-seca (2004); el collage «Sense» de Bigas (aquarel·la sobre paper retallat, inscripcions en llapis, 2000), i la fotografia de «Lactatio».

Del 21 d'abril al 27 de maig de 2023.

A la Sala 1 del **MUSEU SALVADOR VILASECA**, la mostra **FILMANT** integra fotografies de Josep Borrell sobre el Taller Bigas Luna Reus, el Festival Europeu de Curtmetratges FEC 2004 i imatges de filmació -de plató i exteriors- de l'espectacle teatral «Comedias bárbaras» (2003) i de les produccions cinematogràfiques «Yo soy la Juani» (2006) i «Di Di Hollywood» (2010).

Bigas Luna i Reus

LACTATIOS A LA SALA FORTUNY L'ANY 2000

Va col·laborar l'any 2000 amb el Centre de Lectura en el cicle d'art contemporani «Desig» de la sala Fortuny, que dirigí Ester Ferrando, uns treballs que giraven al voltant de la simbologia de la maternitat, la llet i l'al·letament. La instal·lació «Lactatios» estava formada per dotze dibuixos de lactants i dotze porrons plens de llet. Bigas va fer donació del collage «Sense», exposat ara conjuntament amb la fotografia «Lactatio» que formava part del calendari «1999+1» realitzat pel fotògraf i en el qual hi havia propostes d'Andreu Buenafuente, Aureli Ruiz, Manel Llauredó, Marcel Pey, Bigas Luna, Carles Santos, Mariaelena Roqué, Quim Font, Dolors Juanpere, Rafel Bartolozzi, Josep Sala i Rufino Mesa.

© Josep Borrell Garciapons

El taller bigas luna reus

L'any 2001 va venir a Reus, a la Palma, a presentar –amb la col·laboració d'Andreu Buenafuente i la gent d'El Terrat– la pel·lícula «Son de mar» – filmada a partir la novel·la de Manuel Vicent–, una projecció que va comptar amb la presència de Leonor Watling i Jordi Mollà i que va omplir el recinte. Els contactes amb la ciutat havien donat peu el 2000 al Taller Bigas Luna (TBL) de Reus, el primer taller de cinema digital de Bigas Luna, que es va crear a la Palma tot aprofitant l'arribada de les càmeres digitals (les inscripcions es van formalitzar a partir el 2 octubre de 2000), amb el suport de l'àrea de Cultura de l'Ajuntament de Reus, sota la coordinació de Catalina Pons, i que va funcionar fins al 2005. Hi participaven cada any uns vint-i-cinc alumnes triats d'una preinscripció de prop de vuit-cents. Pel taller de Reus hi van passar joves com Santi Suárez-Baldrís, Jesús Llungueras, Roser Domingo, Jordi Biendicho, Xavier Cámara, David Victori (assistent de Bigas i guionista), Maria Forga, Toni Casassas, Núria Campabadal, Xevi Vila o Santiago Garrido Rua, un col·laborador habitual de Bigas que anys més tard, el 2016, va dirigir el documental «Bigas x Bigas», una retrospectiva feta després de la mort del director. Entre 2000 i 2007 el taller va recollir en sis-cents cintes moments quotidians, vivències, anècdotes i textos poètics.

Van apadrinar els diferents cursos de Reus, entre d'altres, Leonor Watling i Aitana Sánchez Gijón.

L'any 2002 es va crear un segon Taller Bigas Luna a Saragossa i es va realitzar un monogràfic especial del Taller Bigas Luna València (2003) per tal de nodrir de contingut audiovisual el gran muntatge «Comedias bárbaras» de Valle-Inclán, que es va dur a terme a una nau de Sagunt, sota la direcció de Bigas Luna, en una versió adaptada i condensada per Pablo Ley i amb José Luis Galiardo com a protagonista principal.

El Taller Bigas Luna Reus també atorgava cada any el Premi a la millor història del Festival Europeu de Curtmetratges de Reus que se celebrava al Teatre Bartrina. L'any 2004, el jurat del festival estava integrat per l'actriu Ana Risueño, l'artista Jordi Colomer i els actors Juan Díaz i Patrick Zocco. Bigas Luna va formar part del jurat del festival aquells anys.

© Josep Borrell Garciapons

Bigas Luna: localitzacions a casa nostra

Bigas, quan va poder i els seus productors cinematogràfics li van permetre, va rodar algunes pel·lícules a casa nostra. Primer «La teta i la lluna» (1994), que va localitzar, sobretot, a Valls, Torredembarra i Creixell, i també a l'antic Hospital de Sant Joan de Reus. L'any 2006 va voler recrear el món de les noies de barri a «Yo soy la Juani», tot situant l'acció principal a Bonavista i, per extensió, a Reus: al pont del Barri Gaudí, a la plaça del Teatre, al Teatre Bartrina –on Verònica Echegi assistia a un càsting idealitzat per un munt de «juanis»–, en un mas abandonat a la sortida de Bellisens... i ho va voler fer comptant amb tota la penya «delstunnings», els quals assistien amb els seus flamants vehicles, bocabadats, a l'enregistrament dels videoclips que configuraven el film. Abans de morir (el 5 abril de 2013) Bigas pensava localitzar a Tarragona, a la platja Llarga i a les Palmeres, una nova producció: l'adaptació de «Mecanoscrit del segon origen», de Manuel de Pedrolo.

Fotografies de rodatges cinematogràfics de 2006 i 2010

Al Museu Salvador Vilaseca, a l'exposició FILMANT, es mostren les fotos de les filmacions –plató i exteriors– de Josep Borrell Garciapons dels rodatges cinematogràfics de Bigas Luna:

YO SOY LA JUANI, una pel·lícula de l'any 2006 dirigida per Bigas Luna, amb guió de Carme Chaves i el mateix Bigas Luna, protagonitzada per Verónica Echegui, Dani Martín i Laya Martí, entre d'altres. Se'n va fer una versió en català: «Jo sóc la Juani».

La Juani (Verónica Echegui) és una noia d'extraradi que decideix escapar del seu entorn desestructurat tot cercant l'oportunitat de triomfar com a actriu. Per això pren la decisió d'anar a Madrid amb la seva millor amiga (Laia Martí) i deixar-ho tot enrere, inclòs el seu xicot Jonah (Dani Martín). Vol triomfar a base del seu cos, costi el que costi. El film es va rodar a Reus, Tarragona (Bonavista), la Canonja, Torredembarra i Madrid.

© Josep Borrell Garciapons

© Josep Borrell Garciapons

DI DI HOLLYWOOD, una pel·lícula del 2010, escrita, dirigida i produïda per Bigas Luna. Protagonitzada per Elsa Pataky, Luis Hacha, Peter Coyote i Paul Sculfor. Diana Díaz (Elsa Pataky) és una treballadora d'un bar que es trasllada de Madrid a Miami. Quan hi arriba, es dirigeix a Hollywood amb Robert (Luis Hacha), disposada a fer qualsevol cosa per a esdevenir famosa. Quan coneix a l'agent Michael McLean (Peter Coyote), canvia el seu nom a Di Di i rep falses esperances de fer-se cèlebre. Però ella descobreix que ell realment només vol usar-la en una relació de cover-up amb l'actor secretament gai Steve Richards (Paul Sculfor).

«Yo soy la Juani» i «Di Di Hollywood» formen part d'una trilogia, que no es va poder completar, sobre les dones i l'èxit.

© Josep Borrell Garciapons